

Από την υποταγή στη ρήξη, μία ανοικτή πρόκληση*

Γιάννης Ελαφρός

Συντρόφισσες και σύντροφοι, συναγωνιστές και συναγωνίστριες

Η συζήτηση για την περίοδο 2010-2015, που συνέβησαν πραγματικά σπουδαία πράγματα από το εργατικό και λαϊκό κίνημα, έχει μεγάλη σημασία, όχι μόνο για την ιστορική-πολιτική αποτίμηση, αλλά για το σήμερα και το αύριο του λαϊκού αγώνα, καθώς είναι πολύ πιθανό να βρεθούμε σε ανάλογες καταστάσεις, όχι ίδιες.

Η καπιταλιστική κρίση που δεν έχει ξεπεραστεί με σταθερό τρόπο κι επανέρχεται με βουτιά στην εκμετάλλευση της εργασίας, ένταση των ανταγωνισμών και του πολεμικού παροξυσμού αφήνει ανοικτό το ζήτημα για νέες μεγάλες συγκρούσεις.

Αυτό αποτυπώνεται και στον φόβο και στην αγωνία του αστικού στρατοπέδου που θέλει να θάψει οτιδήποτε θυμίζει 2010-2015, οτιδήποτε φέρνει ξανά στο προσκήνιο την πάλη κατά των μνημονίων, τη δυνατότητα της **ρήξης με την ΕΕ, το συγκλονιστικό «Όχι» στο δημοψήφισμα**. Δεν είναι τυχαίο ο πόλεμος που ξέσπασε στο ΠΑΣΟΚ από μια αποστροφή του Νίκου Χριστοδουλάκη, πως υπήρχε κι άλλος δρόμος πέρα από τα μνημόνια, που έπεσαν να τον φάνε, μεταξύ αυτών και πολιτικοί παράγοντες -όπως ο Χ. Δούκας- που κάποιοι φαντάζονται σαν συντελεστές μιας νέας κεντροαριστεράς.

Θα θέσω ορισμένα σημεία, αξιωματικά λόγω χρόνου, με πολιτική κριτική από τον χώρο της ANTAPΣΥΑ και του τότε NAP, στον οποίο ανήκω. Πρόκειται για πολιτική κριτική που αναζητά απαντήσεις, δεν στήνει στον τοίχο πρόσωπα που συνεχίζουν τον αγώνα, ούτε κουνά το δάχτυλο, αλλά επιζητά σαφείς πολιτικές θέσεις, γιατί η εποχή μας – εποχή σκληρών ταξικών συγκρούσεων- χρειάζεται τέτοιες.

A. Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είχε επιλογή ρήξης με το σύστημα.

Ο ΣΥΡΙΖΑ, η ηγεσία του με τον Τσίπρα, είναι καθαρό πως δεν είχε **επιλογή ρήξης** με το σύστημα. Από το βράδυ των εκλογών η ατάκα του Α. Τσίπρα ήταν **«ούτε ρήξη, ούτε υποταγή»**. Το **«ούτε ρήξη»** ήταν το βασικό, το **«ούτε υποταγή»** ειπώθηκε για την **ενσωμάτωση** του κόσμου. **Χωρίς ρήξη οδηγούμαστε στην υποταγή**, αυτό αποδείχθηκε.

Δεν είναι πως ο ΣΥΡΙΖΑ ήθελε, αλλά **«δεν είχε σχέδιο»**, **«δεν μπορούσε»**. **Δεν ήθελε.**

Αυτό φάνηκε από την αρχή, από τις πρώτες κινήσεις.

Η μη αναγκαία συνεργασία με τους **ΑΝΕΛ**.

Η εκλογή του **Προκόπη Παυλόπουλου** ως Προέδρου της Δημοκρατίας, και ως συνδέσμου με το σύστημα, με μόνο μία βουλευτρια του ΣΥΡΙΖΑ με αρνητική ψήφο.

Τις δηλώσεις του υπουργού Οικονομικών Γιάννη Βαρουφάκη πως η Ελλάδα θα πληρώνει το χρέος της αδιάλειπτα και πως **το 70% των μνημονίων είναι θετικό**.

Την κορυφαία, τρομερή, επιλογή για συμφωνία-γέφυρα παραμονής των μνημονίων στις **20 Φλεβάρη 2015**, με την υπογραφή **Γ. Βαρουφάκη** και την καθοδήγηση Τσίπρα. Οι αντιδράσεις μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ ήταν ελάχιστονες και δεν ανοίχτηκαν στον λαό.

Την πληρωμή των δόσεων του χρέους ανελλιπώς.

Συνολικά, **η πραγματική διαπραγμάτευση** της ηγεσίας και της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ **ήταν προς το εσωτερικό** (στο εξωτερικό, με την ΕΕ γίνονταν για να βρεθεί ένα σημείο ισορροπίας), προς τον λαϊκό παράγοντα, μια διαρκής **επεξεργασία της λαϊκής συνείδησης για να δεχθεί την υποταγή**.

Με αυτό τον τρόπο η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ έπαιξε βασικό ρόλο **σταθεροποίησης** του ελληνικού καπιταλισμού, που αντιμετώπιζε μεγάλες δυσκολίες στην **ενσωμάτωση** των

λαϊκών στρωμάτων.

Β. Η ρήξη έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο.

Το 2015 έδειξε καθαρά πως **εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης** και κυρίαρχης πολιτικής δεν μπορεί να υπάρχει φιλολαϊκή πολιτική.

Χωρίς **πορεία ρήξης, ανυπακοή, σύγκρουση και τελικά έξοδο από την ΕΕ**, κανένα κόμμα ή κυβέρνηση, όπως κι αν ονομάζεται (αριστερή, κεντροαριστερή, προοδευτική κλπ.) δεν μπορεί να δώσει στον λαό.

Αυτό είναι βασικό συμπέρασμα από το 2015 και δεν ξεπερνιέται. Είναι αφετηρία οποιασδήποτε προγραμματικής προσπάθειας για ένα πρόγραμμα ρήξης και ανατροπής.

Ειδικά στη σημερινή φάση με τη **στροφή της ΕΕ στην πολεμική οικονομία** και την εμβάθυνση του ολοκληρωτικού καπιταλισμού της εποχής μας δεν υπάρχει τέτοια δυνατότητα.

Την **ΕΕ** μάλιστα δεν τη συναντάμε μόνο στα «μεγάλα», στις τελικές αποφάσεις, αλλά σε κάθε βήμα. Είδατε τώρα με τα **ιδιωτικά πανεπιστήμια**, στήριξαν την καταστρατήγηση της δημόσιας εκπαίδευσης και του συντάγματος στο «**ευρωπαϊκό δίκαιο**» που είναι **υπέρτερο**.

Η **ρήξη με την ΕΕ** πάει μαζί με μια **αντικαπιταλιστική πολιτική στο εσωτερικό** της χώρας, που παίρνει άμεσα από το κεφάλαιο και δίνει στην εργατική τάξη, με κρατικοποιήσεις, φορολογία, επιτάξεις, δημεύσεις κλπ. έτσι ώστε να αλλάζει ριζικά ο κοινωνικός και πολιτικός συσχετισμός στο εσωτερικό, να ενισχύεται πολύμορφα η εργατική τάξη και ο κόσμος της εργασίας και να συγκροτείται βαθύτερα σε υποκείμενο. Να χάνει το κεφάλαιο και να κερδίζει ο κόσμος της εργασίας, έτσι απαντιέται και το ερώτημα «**πώς θα ζήσουμε εκτός ΕΕ;**». Με αυξήσεις στους μισθούς, απαγόρευση των απολύσεων, εργατικό έλεγχο και ισχυρά συνδικάτα.

Στις σημερινές συνθήκες ένα πρόγραμμα ρήξης πρέπει να έχει αυτόν τον **αντιΕΕ** χαρακτήρα, να σηκώνει την αντιπολεμική πάλη και τη **ρήξη με το ΝΑΤΟ** και να στοχεύει τα κέρδη του κεφαλαίου υπέρ των μισθών των εργαζομένων.

Γ. Αριστερά συνεπιβάτης με τον ρεφορμισμό και τη διαχείριση ή αυτοτελές ανατρεπτικό ανατρεπτικό αντικαπιταλιστικό μέτωπο;

Το 2015 δοκιμάστηκε και κρίθηκε τελικά και μια ορισμένη αντίληψη, που επαναλαμβάνεται σταθερά εδώ και δεκαετίες, πάντα με παρόμοια αποτελέσματα.

Η λογική αυτή λέει:

«Πάμε μαζί με τους ρεφορμιστές (σημείωση, συχνά δεν είναι ούτε καν ρεφορμιστές), σε αντινεοφιλελεύθερα, αντιμνημονιακά, αντι-, κλπ. μέτωπα και στην κρίσιμη στιγμή, όταν εκείνοι “τα πουλήσουν” ή “αποτύχουν” θα πάρουμε εμείς το τιμόνι».

Αποδείχθηκε πως δεν ισχύει:

Ο λόγος και η πράξη της διαχειριστικής ηγεσίας σε ένα περιβάλλον αστικής κυριαρχίας διαμορφώνει τη συνείδηση του κόσμου του αγώνα και στην κρίσιμη στιγμή μπορεί να επιβάλλει καταστάσεις.

Δεν αρκεί να τα λες, όταν τα λες, γιατί η αριστερή πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ δεν τα έλεγε και όλα καθαρά.

Ούτε αρκεί να έχεις την οργανωτική αυτοτέλεια της οργάνωσής σου, ή της φράξιας ή της πτέρυγας. Πρέπει **να συγκροτείσαι με αυτοτέλεια πολιτικά, προγραμματικά, οργανωτικά, σε αντικαπιταλιστική βάση.**

Πολλοί ομιλητές είπαν θέλαμε να πούμε εκείνο ή το άλλο, αλλά δεν το κάναμε γιατί ήταν νωπή η νίκη του ΣΥΡΙΖΑ, γιατί πώς θα φαινόταν στον κόσμο του ΣΥΡΙΖΑ κλπ. Να μια απόδειξη (μόνο μία από τις πολλές) του προβλήματος. Όχι μόνο έριχνες νερό σε άλλο μύλο, όχι μόνο δημιουργούσες σύγχυση, αλλά και στην κρίσιμη στιγμή δεν μπορούσες (αυτολογοκρινόσουν) να μιλήσεις...

Το 2015 αναδεικνύει την ανάγκη για συγκρότηση αντικαπιταλιστικού μετώπου. Τώρα είναι ακόμα πιο αναγκαίο.

Το **ΚΚΕ** δεν είχε αντικαπιταλιστική πολιτική, παρά τη ρητορεία του. Στην πραγματικότητα με την πολιτική του έδρασε **σταθεροποιητικά για το σύστημα**, όπως στην περιβόητη **σύσκεψη των πολιτικών αρχηγών** στις 6 Ιούλη όταν προκλητικά θάφτηκε το «**Όχι**» στο δημοψήφισμα.

Και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ; Γιατί δεν τα κατάφερε;

Η **ΑΝΤΑΡΣΥΑ** ως ένα βαθμό εξέφρασε αυτή την πολιτική, έβαλε μπροστά το

αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα και το **αναγκαίο περιεχόμενο της ρήξης**, συνέβαλε στο μαζικό κίνημα, είχε λογική κοινής δράσης στο κίνημα και σε ορισμένες πολιτικές μορφές με τη ριζοσπαστική πτέρυγα, ενισχύθηκε κι ενίσχυσε το αντικαπιταλιστικό ρεύμα, αλλά έφτασε στα όριά της και δεν μπόρεσε να αλλάξει την πορεία των πραγμάτων. Πέρα από τις αντιφάσεις της, το μέγεθός της, η κοινωνική της αναφορά και η αδύναμη ταξική γείωση, η χαμηλή αφετηρία επιρροής της έθεταν σαφή όρια.

Παρόλα αυτά και για το ρεύμα της αντικαπιταλιστικής κομμουνιστικής Αριστεράς και την ANTAPΣYA η αιτία ήταν πολιτική.

Οφείλουμε βέβαια να υπογραμμίσουμε πως δεν είναι όλες οι «ήττες» ίδιες. Υπάρχουν δυνάμεις που δεν τα κατάφεραν αλλά προσπάθησαν να ανοίξουν έναν άλλο δρόμο και άλλες που ηττήθηκαν σε μια διαδικασία τελικά ενσωμάτωσης.

Δ. Η ρήξη φτάνει στο πολιτικό ερώτημα, στο ερώτημα της εξουσίας

Σε τέτοιες μεγάλες κρίσεις που το σύστημα κλυδωνίζεται και η εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα αναζητούν συνολική διεξοδο, έρχεται πιο άμεσα μπροστά στις πολιτικές δυνάμεις και τους αγωνιζόμενους το πολιτικό ερώτημα: **Ποιος και πώς θα τα επιβάλει;**

Το ερώτημα αυτό το φέρνει και η αστική τάξη, που θεωρεί πως έτσι θα «ψαρώσει» τον κόσμο και τη διαχειριστική Αριστερά. Θυμάστε τα ερωτήματα: *«Τι θα μας κάνετε, Αλβανία;»*

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** και ο **Α. Τσίπρας** απάντησαν το 2012 με την **«αριστερή κυβέρνηση»**, που έγινε **«αντιμνημονιακή»**. Ήταν μια πολιτική απάντηση που **κέρδισε τακτικά**, αλλά **καταβαθρώθηκε στρατηγικά** και χαντάκωσε την Αριστερά.

Η ριζοσπαστική πτέρυγα εντός ΣΥΡΙΖΑ προσπάθησε να νοηματοδοτήσει διαφορετικά την «αριστερή κυβέρνηση», με τα γνωστά αποτελέσματα.

Η **αντικαπιταλιστική Αριστερά**, με διαφορετικές και συχνά αντιφατικές προσεγγίσεις, κατέληγε στο «κίνημα» και στον «οργανωμένο λαό» που θα επιβάλει τις αναγκαίες τομές. Αυτές οι απαντήσεις τροφοδοτούνταν από τις πλατείες, τις μεγάλες διαδηλώσεις και τις απεργίες. Μπορούσαν να φέρουν ρωγμές και κατακτήσεις, αλλά δεν έδιναν συνολική πολιτική απάντηση.

Με αυτή την έννοια το «πεντάπτυχο» της ANTAPΣYA έμενε μετέωρο.

Στην εποχή μας, εποχή πολυκρίσης του συστήματος, σχηματισμού μπλοκ και πολέμου, η αστική κρατική δομή όσο κι αν εμφανίζεται πιο αποκεντρωμένη γίνεται στην πράξη πιο συγκεντρωτική και πολυεπίπεδη, έτσι ώστε ακόμα και οι όποιες ρωγμές να ενσωματώνονται.

Σήμερα οι τακτικοί και οι στρατηγικοί στόχοι έρχονται πιο κοντά, χωρίς να ταυτίζονται, αλλά **η στρατηγική πρέπει να είναι πάντα παρούσα**, δεν είναι κάτι για το «μετά».

Σε αυτές τις συνθήκες δεν είναι απάντηση η **κυβερνητική πρόταση**, που παγκόσμια έχει μετατραπεί από τραγωδία της Αριστεράς (όπως τη δεκαετία του '70) σε φάρσα που γελοιοποιεί και εξαφανίζει την κυβερνώσα Αριστερά.

Η ανασυγκρότηση μιας **επαναστατικής εργατικής πολιτικής με κομμουνιστική στρατηγική στόχευση**, τόσο αναγκαία σήμερα, εδράζεται κυρίως **στον εξωκοινοβουλευτικό αγώνα, στην ταξική πάλη**, αξιοποιώντας όταν αυτό είναι δυνατό και κοινοβουλευτικές πλευρές, χωρίς να γίνεται αυτοσκοπός.

Απαιτείται ένας νέος συνδυασμός πολιτικού κινήματος για κατακτήσεις και ρωγμές, με δημιουργία οργάνων εργατικής πολιτικής, διεκδίκησης κι επιβολής της λαϊκής θέλησης, σε αντιπαράθεση με τους αστικούς θεσμούς με ένα σύγχρονο επαναστατικό σχέδιο για **ρήξη με την ΕΕ και το ΝΑΤΟ, για αντικαπιταλιστική ανατροπή, για τον σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό της εποχής μας**. Υπάρχει πλούσια εμπειρία τα τελευταία χρόνια που μπορεί να τροφοδοτήσει νέες θεωρητικές και προγραμματικές απόπειρες. Το γεγονός πως έχουν περάσει **δεκαετίες από τότε που έχουν γραφτεί** τα πιο πρόσφατα θεωρητικά έργα στη Δυτική Ευρώπη για την επανάσταση δείχνει πόσο η Αριστερά απομακρύνθηκε από τον σκοπό της, που ούτε καν συζητά γι' αυτόν. Ας αντιστρέψουμε αυτή την πορεία. **Δεν είναι ιδιοτροπία «παλαιών πολεμιστών», αλλά πρόκληση που έρχεται από το μέλλον.**

*Ομιλία του Γιάννη Ελαφρού, μέλους της Πολιτικής Επιτροπής της Κομμουνιστικής Απελευθέρωσης, στο διήμερο συζητήσεων των πέντε οργανώσεων (Αναμέτρηση, ΑΠΟ, ΔΕΑ, Μετάβαση, Ξεκίνημα) στο Πάντειο την Κυριακή 22/6/2025. Η προφορική ομιλία στηρίχθηκε στο γραπτό κείμενο και ήταν μικρότερη, λόγω χρόνου.

Πηγή: **PRIN**